

Пономаренко Ю.І.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ І ПОЛІТИЧНИХ КРИЗ

Економічні та політичні кризи суттєво впливають на розвиток ринків: формують їх структуру, динаміку та засади функціонування. Зараз Україна зіткнулася з чисельними викликами, серед яких пандемія, війна. Це призвело до значних змін у структурі попиту, споживчій поведінці та змінам на ринку праці. Серед основних чинників, що впливають на ринок України у кризових умовах, — різке скорочення фінансових генерацій, переформатування споживчого попиту, кардинальні зміни на ринку праці.

Дане дослідження спрямоване на вивчення ключових особливостей поведінки українського ринку в кризові періоди та виявлення ефективних механізмів адаптації до нових реалій.

Дослідження показало, що у періоди економічних і політичних криз на ринку спостерігається зниження попиту на товари тривалого користування та зростання попиту на продукти першої необхідності. Це пояснюється зниженням купівельної спроможності населення та зменшенням доходів. Пропозиція також може зазнавати змін через нестабільність логістичних ланцюгів, підвищення вартості ресурсів. Специфікою ринку України в умовах воєнного стану є формування стійких потоків міграції населення, що також зменшує попит на товари напряму «споживання сталого розвитку». У такій ситуації виникає попит на товари середнього цінового сегмента, зростає популярність швидких виробничих та збутових циклів, що створює додаткові можливості формування вітчизняного (навіть місцевого) бізнесу.

Кризові умови призводять до суттєвих коливань валютного курсу, що знижує інвестиційну привабливість територій. Україна в умовах воєнного стану отримує вагому зовнішню фінансову підтримку від ЄС та окремих країн-партнерів, але формування виробництв високої доданої вартості на території країни є обмеженим. Ситуація, що склалася, сформувала міграційні потоки бізнесу за межі держави. І тут викликом для України є утримання резидентства цього бізнесу. З урахуванням тенденцій міжнародної співпраці на уникнення подвійного оподаткування, така ситуація є вагомим викликом. Підприємці переглядають власні бізнес-стратегії, впроваджують антикризові стратегії: здійснюють диверсифікацію, зменшують витрати, шукають нові ринки збуту та шляхи виходу на них. Тому цифровізація стає інструментом, що дозволяє підприємствам пристосуватися до обмежень і продовжувати надавати послуги споживачам.

Таким чином, в умовах політичних та економічних криз вітчизняний ринок намагається реалізувати адаптивні стратегії, формується за межами сталих знань і компетенцій. Кожен учасник вітчизняного ринку за останній період часу суттєво покращив власні компетенції в антикризовому управлінні. Відбувається кардинальна переоцінка знань в усіх сферах діяльності, започаткування процесу ґрунтовного розширення професійних практик.

Перелік посилань:

1. Семенда О., Зміни в поведінці споживачів під час коронавірусної кризи. Scientific collection «Intercont». 2021. № 42.
2. Тивончук І. О. Фінансові кризи: аналіз причин та механізмів їх прояву / І. О. Тивончук, П. І. Стецюк, О. І. — URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Ekonomika/2011_698/16.pdf.
3. Орловська О. В. Світові економічні кризи: причини виникнення, наслідки та шляхи подолання / О. В. Орловська // Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: збірник наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2015. – Вип. 25. 2.